

1. Головінова І.О., Чайка Т.Ю., Оптимальні шляхи зниження собівартості продукції [Електронний ресурс]. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/43fdaeba-1bb0-4618-9128-26f9947800d0/content> (дата звернення 03.03.2024).
2. Грещак М.Г., Гребешкова О.М., Коцюба О.С. Внутрішній економічний механізм підприємства. Київ. КНЕУ. 2001. 228 с.
3. Дзюб'як В.Б. Собівартість сільськогосподарської продукції та шляхи її зниження [Електронний ресурс]. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/16445> (дата звернення 03.03.2024).
4. Орлов О. Планування собівартості продукції / О. Орлов, Є. Рясних, К. Ларіонова . Економіка України. – 2014. – № 12. – С. 39–48.

Анотація: The paper examines the concept of the cost of agricultural products, its components, and suggests ways to reduce it, which include technological updating, rational use of resources, increasing labor productivity, and improving product quality.

Ключові слова: cost, agriculture, crop farming, livestock farming, production, optimization, efficiency, resources, technologies, labor productivity.

Науковий керівник: **Олійник Т.Г.**,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

УДК 311

РОЗВИТОК СТАТИСТИКИ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Політікіна Інна В'ячеславівна

здобувач вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: Статистика - це галузь знань, яка вивчає методи збору, аналізу, інтерпретації, представлення та організації великих обсягів даних. Основна мета - отримати інформацію з великої кількості даних, зрозуміти явища, оцінити ймовірності та прийняти рішення на основі отриманих результатів. Статистика в Україні має давню історію та відіграє надзвичайно важливу роль у визначенні розвитку країни, прийнятті обґрунтованих рішень та спостереженні за соціально-економічними процесами.

Ключові слова: статистика, наука, Україна, розвиток, історія статистики в Україні.

Статистика – це вивчення збору, аналізу, інтерпретація, представлення та організація великих обсягів даних. Головна мета -це отримання інформації та розуміння явищ із великої кількості даних, Оцінювати ймовірності та приймати рішення на основі отриманих результатів. Статистика в Україні має давню історію і відіграє надзвичайно важливу роль в економічному розвитку. Визначайте шлях розвитку країни та приймайте мудрі рішення, спостереження за соціально-економічними процесами[1].

Процес розвитку статистики має глибоке коріння і кілька етапів. Слово «статистика» походить від латинського «статус», що означає «держава», що вперше запропонував німецький вчений Г. Ахенваль. Середина 17 ст., у той час це слово позначало політичний стан держава, де «stato» означає «країна», а «statistika» означає «певний» обсяг знань про країну. Людей, які розуміються на системах і стані справ різних країн, таких як державні діячі, називають «statista» або «статисти». Виникнення статистики пов'язане з країнами Стародавнього Сходу, де зародилися перші розвинені адміністративно-державні системи, бухгалтерський облік. Цей процес невіддільний від формування і розвитку країни, а також зростання потреб і процесів населення, разом із його удосконаленнями. Для ефективного управління Необхідно знати інформацію про різні важливі показники, такі як кількість і склад населення, стан торгівлі, розподіл земельних ресурсів тощо. циклічні війни, податки, державне управління та потреби торгівлі, наявність даних про населення, площу земель, ліси і худобу

З плином часу методи статистики вдосконалилися, що призвело до розвитку двох основних підходів: описового (дескриптивного), який включає в себе процеси збору, перевірки якості та інтерпретації інформації, а також візуалізацію статистичних даних; і індуктивного, що базується на використанні теорії ймовірності та закону великих чисел.

У XIX столітті статистика поступово отримує наукове підґрунтя і починає активно розвиватися. Обсяги інформації значно зростають, і проводяться дедалі частіше переписи населення. Подальший розквіт цієї галузі вимагає впровадження нововведень та удосконалення всіх наявних методів збору, обробки та узагальнення великих обсягів даних. Це призвело до створення "статистично-математичного" етапу в історії статистики.

Під час радянського періоду статистика пройшла реформу, яка передбачала централізацію системи статистичного обліку на рівні країни та створення державних статистичних органів як на центральному, так і на регіональному рівнях. Збір, обробка та аналіз статистичних даних здійснювалися за єдиним планом та принципами, керованими органами державної статистики, включаючи Центральне статистичне управління при Раді Міністрів СРСР. Результати статистичних досліджень публікувалися у спеціальних статистичних збірниках. Головною метою радянської статистики було збирання та надання державним органам достовірної та науково обґрунтованої інформації, що відображала виконання державних планів та показників розвитку галузей економіки. У XX столітті сформувалася сучасна система статистики в Україні, зокрема під час Другої Світової війни та після

неї, коли було створено систему збору та аналізу інформації для планування та управління економікою. Для цих цілей розроблено спеціальні методи та методологію досліджень даних.

До 2022 року розвиток статистики в Україні був досить активним. З часом статистика стала більш прозорою та доступною для громадськості. З'являється нові методи збору та обробки даних, вдосконалювалися статистичні показники та індикатори. Також українська статистика була адаптована до міжнародних стандартів, що сприяло підвищенню її якості в порівнянні з іншими країнами. Однак, не дивлячись на певний прогрес, у сфері статистики в Україні залишилися проблеми, такі як: недостатня фінансова підтримка, відсутність кваліфікованих кадрів та недостатня автономія Державної служби статистики.

Наразі, у зв'язку з відсутністю звітності під час воєнного стану та протягом тримісячного періоду після його завершення, органи державної статистики припиняють оприлюднення статистичної інформації, за певних показників, таких як: індекс споживчих цін, експортно-імпорتنих товарів, попередня оцінка ВВП та конкретних інформація за 2022-2023 роки, а також за рік та попередні періоди. Після закінчення визначеного законом терміну подання статистичної та фінансової звітності органи державної статистики відновлюють публікацію повного обсягу статистичної інформації після її обробки та оприлюднення даних на державному рівні [2].

Отже, на сьогоднішній день статистика посідає важливу роль у механізмі управління економікою. З цієї причини сучасний стан соціально-економічного розвитку України потребує значних змін у підходах до розповсюдження статистичної інформації. У зв'язку з військовим станом в країні, розвиток статистики є важким, але водночас стає критично важливим для влади та громади. Вона допомагає керівникам та громаді зрозуміти обсяги впливу конфлікту та розробити ефективні стратегії відновлення та гуманітарної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Завдання і організація статистики в Україні. Pidru4niki. URL:https://pidru4niki.com/1618080552998/statistika/zavdannya_organizatsiya_statistiki_ukrayini (дата звернення: 06.03.2024).
2. Управління статистики. Державна служба статистики України. URL:<http://sumy.ukrstat.gov.ua/?menu=765> (дата звернення: 06.03.2024).
3. Управління статистики. Державна служба статистики України. URL:<http://sumy.ukrstat.gov.ua/?menu=28> (дата звернення: 06.03.2023).

***Abstract:** Statistics is a branch of knowledge that studies the methods of collecting, analyzing, interpreting, presenting, and organizing large amounts of data. The main goal is to gain information from a large amount of data, understand phenomena, estimate probabilities and make decisions based on the obtained results. Statistics in Ukraine has a long history and plays an extremely important role in determining the country's development, making informed decisions and observing socio-economic processes.*

Keywords: statistics, science, Ukraine, development, history of statistics in Ukraine.

Науковий керівник: Христенко О.А.

*канд. екон. наук, доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет.
м. Миколаїв, Україна*

УДК 658.15:339

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ПІД ЧАС КРИЗИ

Сидорук Діана Віталіївна

*здобувачка вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

***Анотація:** У роботі розглянуто фінансову стійкість підприємства під час кризи, визначено основні ключові аспекти, які допомагають підприємству зберегти фінансову стійкість під час кризи.*

***Ключові слова:** Криза, небезпека, фінансова стійкість, підприємство, ефективність.*

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується загальною фінансовою нестабільністю на тлі політичної та соціальної напруженості, прискоренням інфляції та періодичними фазами спаду в різних секторах економіки. За таких обставин на результати діяльності будь-якого бізнесу може впливати низка факторів.

Дослідженням кризових явищ на підприємствах присвячені наукові праці таких вчених: В.О. Василенко, О.М. Скібіцький, Т.М. Мараховська, А.В. Слободянюк, О.І. Судакова, М.К. Колісник, П.Г. Ільчук, П.І. Віблій та інших науковців. Проблемні діагностики фінансової кризи присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних економістів: Е. Альтмана, І. Романа, У. Бібера, Ю. Вишнякової, Г. Іванова, Л. Лігоненко. Однак розвиток економічної системи, форма функціонування економіки, використовувані ресурси, навколишнє середовище та інші важливі фактори вимагають постійного дослідження цього поняття та його впливу на діяльність суб'єктів господарювання [2].

У нинішніх економічних умовах більшість підприємств перебувають у дуже складному фінансовому становищі, значна частина їхніх прибутків завищена, а платоспроможність не покращується. У цих економічних умовах підприємствам необхідно підвищувати ефективність виробництва і конкурентоспроможність своєї продукції та послуг шляхом впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання та